

Vattendagen 2023

Erfarenheter av bevattning, Gotland

Innehåll

- Erfarenheter av bevattning med avloppsvatten från Bevattningsföretaget Björkö samfällighetsförening
- Exempel från bevattningsdamm där avloppsvattnet renats via ett mindre reningsverk i privat regi på Östergarnslandet
- LRFs remissyttrande över Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om EUs förordning om minimikrav för återanvändning av vatten
- Lästips om olika vattenprojekt på Gotland genom att söka på Google på LRF Gotland vatten
- Kontakta gärna christina.huhtasaari@hotmail.com

Historik över avtal mellan Region Gotland och Bevattningsföretaget Björkö samfällighetsförening

1985 Avtal mellan Gotlands kommun och samfällighetsföreningen. Reglerade pumpstation samt stamrörsnät med hydranter.

2003 Beslut enligt miljöskyddslagen där ett villkor vara att *Verksamheten ska drivas så att avloppsvattnet har en lagringstid i anläggningen av minst 5 månader före utsläpp till Roma kanal eller nyttjande för bevattning. Så mycket som möjligt av det behandlade avloppsvattnet ska användas för bevattning.*

Tidigare krävdes 3 mån lagringstid

2005 Beslut från MHN om anvisningar för bevattning med behandlat avloppsvatten, (tidpunkt, grödor, skyddsavstånd, närhet till bebyggelse m m)

2007 Nyttjanderättsavtal på 50 år för att nyttja 7,0 ha av Region Gotlands mark för samfälligheten att anlägga en egen bevattningsdamm. Stöd till detta via Landbygdsprogrammet.

2008 Nytt avtal mellan RG och samfälligheten på 10 år med möjlighet till förlängning 2 år i taget. Samfälligheten svarar för stamrör, ledningsnät med hydranter, bevattningsmaskiner, ledningsrätt. RG åtar sig att sköta drift och underhåll av anläggningen såsom kostnader för el, underhåll samt underhåll av stamledningsnätet, även de delar som tillhör samfälligheten. 120 000 kbm vatten tillgängligt perioden 14 maj – 30 juni.

2010 Samfällighetsföreningens damm klar. Rymmer 260 000 kbm (netto 200 000 kbm efter avdunstning) jämfört med RG dammar som totalt rymmer 315 700 kbm.

2014 Fortfarande krav på 5 mån lagringstid men RG får tillstånd att släppa ut renat avloppsvatten som lagrats 1 mån till Roma kanal under vintermånaderna. Fortfarande kvarstår villkoret att *Så mycket som möjligt av det behandlade avloppsvattnet ska användas för bevattning.*

Bevattningsdammen fylls i regel under oktober – november vilket i praktiken innebär att lagringstiden blir nästan ett år innan det används till bevattning.

Hittills har samfällighetens damm aldrig fyllts till sin fulla kapacitet av logistiska skäl.

Hur samfälligheten bedriver sin verksamhet

Samfällighetsföreningen bildades 1986.

Ledningssystemet ligger på 13 fastigheter med ledningsrätt.

Vid bildandet fick ägarna teckna sig för önskad andel, ingen > 50 %.

Kostnaderna för ränta, amortering för dammen och bevattningsmaskinerna samt administration fördelas enligt andelstal.

Lånen amorteras i takt med avskrivningen på dammen samt bevattningsmaskinerna. Fastigheterna utgör säkerhet för lånen.

Budget för kommande år presenteras vid årsstämman och röstning i ekonomiska frågor enligt andelstal. Ev. inköp av nya maskiner beslutas.

Ledningssystem

RG anlade ledningssystemet (25 km långt) och hydranter. Ledningarna är inskrivna på de fastigheter det passerar.

RG äger pumparna som trycksätter systemet och svarar för underhåll och elkostnader för detta.

Vid haveri svarar RG för reparation och för att byta ut hydranter. Haveri anmäls till RG nästkommande vardag. Ev. skador på gröda vid haveri svarar samfälligheten gemensamt för detta.

Bevattning

Samfälligheten äger fem bevattningsmaskiner och de används i fem olika områden.

Deltagarna i området sköter själva inom gruppen att flytta maskinerna och gruppledaren samordnar så att behovet inom gruppen blir löst.

Vattenförbrukningen mäts på gruppnivå, dvs. inte för respektive brukare som vattnat.

Avstämning sker vid midsommartid för att säkerställa att det finns vatten kvar även senare under säsongen.

Erfarenheter av samverkan med RG

Vårda relationen med RG och dem som arbetar med att underhålla och trycksätta ledningssystemet.

RG och samfälligheten förstår att det är en win-win situation där parterna vinner olika saker.

RG uppnår miljönytta eftersom näringsrikt vatten inte släpps ut i vattendrag/havet utan vattenresursen kan tas till vara.

Företagarna får säkrare skörd, kan odla specialgrödor som potatis m m.

Alla vinner, mindre risk för övergödning eftersom markens näring kan tas upp även torrår när det finns tillgång till bevattning.

Läget just nu

Avtalet löper på som tidigare.

Behov finns att byta ut stamledningarna eftersom de nått sin tekniska livslängd.

Bra diskussioner pågår om att få tillgång till mer vatten för att bättre kunna nyttja den egna dammens kapacitet.

Väntar på hur nya lagstiftningen före investeringar kan göras.

Samverkan mellan boende och jordbrukare

- RG byggde ett avsaltningsverk i Herrvik, Östergarnslandet, dit boende kunde ansluta sig för dricksvatten.
- Herrviksområdets reningsanläggningar ek. för. erbjuder avloppsanslutning. Rening med sand och UV-filter.
- Reningsverket har kapacitet för 500 personekvivalenter.
- Avloppsvattnet håller badvattenkvalité efter rening.
- Vattnet går till nyanlagd damm på 50 000 kbm och används till bevattning. Dammen är tätad med duk eftersom det är sandjord i området.
- Tack vare VA-satsningarna kan nu bygglov beviljas i området

LRFs yttrande över NVs regeringsuppdrag

Slutanvändarperspektivet berörs

- Tillstånds plikt bör ej behövas även om slutanvändaren deltar i upprättande av riskhanteringsplan. MB Allmänna hänsynsregler (2 kap 3§) räcker
- Avtal mellan producent och slutanvändare samt beslut om hur vattnet får användas bör vara tillräckligt och tillstånd bör inte behövas
- Inget behov av provtagning hos slutanvändaren eftersom producenten har provtagningskravet och ingen ändring av hygienisk kvalité sker när det lämnar producenten till slutanvändaren